

**Svenska
KLÄTTERFÖRBUNDET**

Rekommendationer för Säkra tävlingar

Utgåva 1.0

Fastställd vid Tävlingskommitténs möte 2009-08-23

Innehåll

1	Introduktion.....	3
1.1	Om denna skrift	3
1.2	Speciella förutsättningar för barn och ungdom	3
1.3	Bakgrund till rekommendationerna	3
1.4	Källor	3
2	Ansvarsförhållanden vid tävling	5
2.1	Anläggningsägaren, drift och underhållsansvarig	5
2.2	Arrangörsklubben	5
2.3	Chefsledbyggaren	6
2.4	Huvuddomaren	6
3	Rekommendationer	7
3.1	Säkringsarbete	7
3.2	Val av rep.....	8
3.3	Ledbygge	8
3.4	Övrigt.....	8

1 Introduktion

1.1 Om denna skrift

Denna skrift innehåller Svenska Klätterförbundets rekommendationer för säkerhet vid tävlingar. Rekommendationerna är framtagna av Tävlingskommittén i samverkan med Säkerhetskommittén och Utbildningskommittén Inomhus/Sport.

I sina första utgåvor utgör skriften underlag för granskning.

1.2 Speciella förutsättningar för barn och ungdom

Initialt har rekommendationerna tagits fram med sikte på tävlingar för barn och ungdom eftersom det för dessa råder andra ansvarsförhållanden än för vuxna klättrare. Vidare tar utbildningsnormer och anvisningar för säker klättring inte fullt ut hänsyn till barns och ungdomars beteende i sin klättring eller till att unga klättrare inte sällan är betydligt lättare än vuxna, vilket ställer speciella krav på både teknik och utrustning.

1.3 Bakgrund till rekommendationerna

Att teoretiskt redogöra för alla aspekter av säker klättring låter sig inte göras på ett begripligt sätt. Det krävs utbildning, erfarenhet och i många fall träning för att man skall behärska den teknik som krävs.

Vidare är det så att man hela tiden måste veta vad man gör för att kunna göra rätt val. Vissa rekommendationer i denna skrift kan tillämpas av den som har tillräckliga kunskaper och bör kanske undvikas av andra – som i stället skall söka enklare lösningar.

Grunden för säkerhetsarbetet under tävling finns i Svenska Klätterförbundets normer och riktlinjer. Även om dessa inte är utvecklade specifikt för tävling slår vi fast att det är förbundets riktlinjer för säker klättring, kompletterat med vanligt sunt förnuft, som skall gälla på alla arrangemang.

Detta ställningstagande bygger också på att vi snabbt kan utveckla och förändra dessa normer om vi upptäcker att något saknas eller att något är felaktigt.

1.4 Källor

Referensmaterial för säkerhetsarbete finns i följande skrifter:

- [Svenska Klätterförbundets rekommendationer gällande TEKNIKER OCH METODER](#)
- [Svenska Klätterförbundets officiella normer för TOPPREPSKURS INOMHUSKLÄTTRING](#)
- [Svenska Klätterförbundets officiella normer för LEDKURS INOMHUSKLÄTTRING](#)
- [Certifiering av Klätterväggsverksamhet på svenska Klätterväggar](#)

Rekommendationer för Säkra tävlingar

- [Svenska Klätterförbundets riktlinjer och rekommendationer för BARN- & UNGDOMSKLÄTTRING](#)
- [Svenska Klätterförbundets Tavlingsguide lead](#)
- [Svenska Klätterförbundets Tavlingsguide boulder](#)

2 Ansvarsförhållanden vid tävling

Det är viktigt att alla är medvetna om vilka ansvarsförhållanden som gäller vid en klättertävling. I vissa fall utgår man från att ”all klättring sker på egen risk” men det är inte ett påstående förenligt med svensk rätt.

Eftersom frågan inte är rättsligt prövad är nedanstående genomgång till viss del baserad på antaganden men kan tjäna som underlag för kommande bedömningar.

Det är viktigt att alla får möjlighet att ta sitt ansvar och att man inte, genom oklar organisation förskjuter ansvarsförhållandet så att det blir otydligt.

2.1 Anläggningsägaren, drift och underhållsansvarig

Den som äger anläggningen, speciellt själva klätterväggen, ansvarar för att denna hålls i tillräckligt gott skick för att arrangemanget skall kunna genomföras. I de fall t.ex. en klubb ansvarar för drift, skötsel och underhåll av en vägg i en kommunal idrottshall övertar klubben i flertalet fall ansvaret för väggen.

Speciella förhållanden kan gälla i en kommersiell anläggning där driften av klättringen utförs på entreprenad. Det är inte osannolikt att ansvarsförhållandet avseende väggens beskaffenhet är oklart.

Som klubb, eller tävlingsarrangör, bör man vara speciellt nogsam om man övertar en anläggning. I vissa situationer kan man få ansvar för något man inte haft möjlighet att kontrollera.

Grundläggande gäller att den som ansvarar för anläggningen ansvarar för att den utrustning som tillhör anläggningen är i fullgott skick. Det gäller själva väggen men också bultar, ankare, greppens infästningsanordningar m.m.

Frågan är av betydelse om väggen måste ändras för att man t.ex. behöver komplettera med fler bultar. Den som gör en förändring av väggen ansvarar för denna.

Det finns speciella anvisningar i standarden EN 12572 för hur en artificiell klättervägg skall vara konstruerad och där anges t.ex. regler för hur bultar skall vara infästa för att tåla de belastningar som ett fall för med sig.

Det den som ansvarar för anläggningens skick, skötsel och underhåll och som är av betydelse för säkerheten under tävlingen måste ovillkorligen meddelas huvuddomaren.

2.2 Arrangörsklubben

Arrangörsklubben har ofta huvudansvaret för förberedelserna för tävlingen och ansvarar för att dessa genomförs på rätt sätt. Arrangörsklubben ansvarar också för den utrustning klubben tillhandahåller och för att de funktionärer klubben anlitar har rätt kompetens för sina uppgifter.

Rekommendationer för Säkra tävlingar

Om klubben driver den anläggning i vilken tävlingen genomförs och svarar för dess skötsel och underhåll är det klubben som ansvarar för att den är i det skick som krävs för en tävling.

Om klubben t.ex. bedriver egen utbildning är det viktigt att denna följer Svenska Klätterförbundets normer och utförs av personer med korrekt behörighet då det annars är omöjligt att veta vilken kompetens de som deltagit i utbildningen har.

Klubben är dock inte huvudansvarig för själva genomförandet av tävlingen o så länge detta sker enligt Svenska Klätterförbundets tävlingsreglemente.

Det arrangörsklubben känner till om anläggning, utrustning och funktionärer och som är av betydelse för säkerheten under tävlingen måste ovillkorligen meddelas huvuddomaren.

2.3 Chefsledbyggaren

Chefsledbyggaren ansvarar för att lederna byggs på ett säkerhetsmässigt riktigt sätt. Det betyder bland annat att rekommendationerna i avsnitt 3.3, Ledbygge följs. Chefsledbyggaren bör ha för ändamålet lämplig utbildning och erfarenhet.

Chefsledbyggaren deltar vid säkerhets-/säkringsgenomgången och uppmärksammar säkringspersonalen på eventuellt kritiska passager.

Chefsledbyggaren uppmärksammar huvuddomaren på allt denne behöver veta för att kunna ta sitt säkerhetsansvar under tävlingen.

2.4 Huvuddomaren

Under tävlingen har huvuddomaren ansvar för hela genomförandet och är alltså också ansvarig för säkerheten i arrangemanget. En förutsättning för att detta skall fungera är att alla tidigare tagit sitt ansvar. Huvuddomaren har ingen möjlighet att kontrollera att klätterväggen uppfyller ställda krav, att all utrustning är i rätt skick eller att alla funktionärer har för ändamålet lämplig utbildning. Under tävlingen är dock huvuddomaren ansvarig för allt detta och det är till huvuddomaren man anmäler om man identifierar ett säkerhetsproblem.

Huvuddomaren skall då bedöma problemets art och fatta beslut om åtgärd. Eftersom Huvuddomarens beslut egentligen inte kan överprövas är det av yttersta betydelse att denne dels har ”viss säkerhetsmässig mognad” och dels att han/hon har tillgång till alla underlag för detta beslut.

Detta ansvarsförhållande gör att man i alla tävlingar, även mindre sådana, bör ha en huvuddomare med huvudansvar för tävlingen. Alternativt utser man en tävlingsledare med samma ansvar.

Huvuddomaren medverkar vid säkerhets-/säkringsgenomgången och tar ställning till att leder och teknisk utrustning är av fullgod standard samt till om alla säkrare behärskar den teknik som krävs för att säkra på tävling i det aktuella fallet.

3 Rekommendationer

Grunden för säkerhetsarbetet under tävling finns i Svenska Klätterförbundets normer och riktlinjer. Även om dessa inte är utvecklade specifikt för tävling slår vi fast att det är förbundets riktlinjer för säker klättring, kompletterat med vanligt sunt förnuft, som skall gälla på alla arrangemang.

Detta ställningstagande bygger också på att vi snabbt kan utveckla och förändra dessa normer om vi upptäcker att något saknas eller att något är felaktigt.

3.1 Säkringsarbete

Att säkra på tävling är inte samma sak som att säkra kompisen, eller det egna barnet, inomhus eller på klippa. Vid en tävling för barn och ungdomar säkras men klättrare som inte sällan är lite osäkra på tekniken samtidigt som de inte har samma säkerhetsmedvetande som mer erfarna, vuxna klättrare. Man bör alltså räkna med att de agerar på sätt man inte väntar sig och på vad det kan betyda för säkringsarbetet.

En annan faktor som komplicerar säkringsarbetet är att klättrarna ofta är betydligt mycket lättare än många erfarna säkrare är vana vid. Det betyder att dynamiken i säkringskedjan blir en annan än man kanske är van vid och att risken för markfall, fall in i väggen eller stumma fall ökar betydligt.

Rekommendationer:

- En säkerhets-/säkringsgenomgången skall genomföras inför varje lead-tävling. Vid genomgången deltar chefsledbyggaren och huvuddomare. Genomgången skall hållas av en auktoriserad inomhusinstruktör och skall innehålla följande moment:
 - Genomgång av säkringsteknik
 - Kontroll av utrustning
 - Genomgång av leder och eventuellt komplicerade/riskfyllda sekvenser
 - Vid behov bör den som leder genomgången kontrollera säkringspersonalens förmåga att hantera olika situationer.
 - Huvuddomaren avgör tillsammans med den som leder genomgången om säkringspersonalen har den kunskap och erfarenhet som krävs för uppgiften.
- Säkringspersonalen bör ha för ändamålet lämpliga behörighetskort. Att uppvisa ett behörighetskort är inte tillräckligt men kan vara en grund. Dock är systemet inte så utbrett att detta kan vara ett krav.
- Dynamisk säkringsteknik skall alltid användas.
- Inknytning görs alltid direkt i selen med dubbelåtta.
- Vedertagna kommandon skall användas vid klättringen:
 - ”Säkring klar!”
 - ”Jag klättrar!”
 - ”Slack!”
 - ”Ta hem!”
- Kamratkontroll skall utföras inför varje tur.

Rekommendationer för Säkra tävlingar

- Om stor viktskillnad råder mellan säkrare och klättrare skall säkraren vara förankrad i ett standplatsankare.
- Vid ledklättring bör Grigri undvikas som repbroms om inte säkraren kan uppvisa att han eller hon behärskar dynamisk säkring av lätta klättrare.
- Vi övergår till topprep, där det är möjligt, om vi anser att en led inte kan säkras eller klättras på ett säkert sätt.

3.2 Val av rep

I vissa situationer bör man tänka igenom vilka rep som skall användas för olika klättrare vid tävling. Inte sällan använd samma typ av rep för klättrare som väger 90 kilo som för dem som väger 30. Beroende på hur leden är byggt kan det fungera men det kan också resultera i så mycket repdrag att dynamiken i säkringskedjan går helt förlorad och där de dynamiska egenskaperna hos repet inte alls kommer till sin rätt.

Inte sällan har dessutom yngre klättrare svårt att få med sig repet på längre leder både på grund av repdrag och på grund av att repet faktiskt kan vara ganska tungt.

Säkraren måste vara medveten om att olika rep har olika egenskaper och kräver olika teknik och olika utrustning vid säkringsarbetet

Rekommendationer:

- Rep skall alltid väljas med utgångspunkt från klättrarens vikt och styrka.
- Säkrarens förmåga skall verifieras vid säkringsgenomgång inför tävlingen.

3.3 Ledbygge

Till stor del avgörs förutsättningarna för en säker tävling då lederna byggs. Säkerheten bör vara första prioritet vid ledbygget och kräver viss eftertanke. I flera fall kan det betyda att intressanta väggformationer inte bör användas vid vissa tävlingar. Ledbygget skall anpassas till klättrarnas färdighetsnivåer så att även sämre klättrare upplever en säker tävling.

Rekommendationer:

- Lederna bör vara så lätta att risken för fall är liten före tredje klippet, eller så länge risk för markfall föreligger.
- Positioner att klippa från bör anpassas till klättrarnas färdighetsnivå så att inte själva klippet blir en onödig risk
- Positioner att klippa från bör, där det bedöms nödvändigt, vara bestämda i förväg och bör vara tydligt utmärkta.
- Greppen skall vara korrekt monterade
- Karbiner som inte används skall vara upphängda så att detta framgår.
- Lederna skall byggas så att risk för fall in i t.ex. vassa kanter minimeras

3.4 Övrigt

Det finns, utöver ovanstående, en mängd saker man bör tänka på för att arrangera en säker tävling. Vissa krav bör eventuellt ställas på klättrarna själva.

Rekommendationer för Säkra tävlingar

Det är också viktigt att tävlingsklättringen tar sitt ansvar för utvecklingen av säkerheten och att vi därför bland annat ger Säkerhetskommittén och utbildningskommittén riktiga underlag för sitt arbete.

Rekommendationer:

- Klättraren bör, vid ledklättring, ha förbundets röda kort eller kunna uppvisa samma färdigheter.
- Klättraren bör upplysas om att man skall klippa "i höfthöjd" - inte stående på tå i ett försök att nå karbinen, och inte vid knäna...
- Huvuddomaren ansvarar för att samtliga incidenter under tävlingen rapporteras till Svenska Klätterförbundets Säkerhetskommitté.